

Sanatsal Eylem Olarak Vandalizm: İklim Aktivistleri

Vandalism as Artistic Action: Climate Activists

Ahmet İLKAK¹
Ali Ertuğrul KÜPELİ²

¹Sakarya Güzel Sanatlar Lisesi, Sakarya, Türkiye

²Gazi Üniversitesi, Gazi Eğitim Fakültesi, Güzel Sanatlar Eğitimi Bölümü, Resim-İş Eğitimi Anabilim Dalı, Ankara, Türkiye

Öz

İklim değişikliği ve çevre sorunlarına dikkat çekmek amacıyla günümüzde sanat eserlerine yapılan vandalca saldırılar dikkat ve tepki çekmektedir. Sanat tarihinin başyapıtlarını araç olarak kullanan bu saldırılar aynı zamanda eserlere kısmi de olsa kalıcı zarar vermektedir. Bu araştırma, iklim aktivist gruplarından yaptığı eylemlerle ön plana çıkan Just Stop Oil, Insulate Britain, Letzte Generation, Ultima Generazione ve Extinction Rebellion aktivist grupları ile sınırlandırılmıştır. Araştırma kapsamında yapılan aktivist eylemler Vandalizm kavramı etrafında incelenmiş ve kronolojik bir dizgide değerlendirilmiştir. Araştırmada nitel araştırma yöntemlerinden literatür tarama yöntemi kullanılmıştır. Yapılan saldırıların bahsi geçen sanat eserlerine zarar verdiği tespit edilmiştir. Eylemcilerin sanat eserlerini, tepki gösterdikleri çevre sorunu ile kolay ilişkilendirilebilen eserleri seçerek eylemin anlamını ve anlatımını güçlendirdikleri görülmüştür. Konu ile alakalı Uluslararası Müzeler Konseyi (ICOM) dahil olmak üzere çeşitli çevrelerden ve sanat izleyicilerinden gelen tepkiler üzerine eylemlerin sayısı ciddi olarak azalmıştır.

Anahtar Kelimeler: Vandalizm, iklim aktivistleri, just stop oil, iklim değişikliği, çevre sorunları

ABSTRACT

Vandal attacks on works of art to draw attention to climate change and environmental problems attract attention and reaction. These attacks, using the masterpieces of art history as a tool, also cause permanent damage to the works, though it is partial. This research is limited to the activist groups Just Stop Oil, Extinction Rebellion, Letzte Generation and Ultima Generazione, standing out with their actions from climate activist groups. The activist actions carried out within the scope of the research were examined around the concept of Vandalism and evaluated in a chronological order. In the research, literature review method, one of the qualitative research methods, was used. It was observed that the attacks damaged the mentioned works of art. It was observed that the activists strengthened the meaning and expression of the action by choosing works of art that can be easily associated with the environmental problem to which they react. The number of relevant actions has decreased drastically due to the reactions from various circles and art audiences, including International Council of Museums (ICOM).

Keywords: Vandalism, climate activists, just stop oil, climate change, environmental problems

Giriş

Saldırganlık, tarih öncesi çağlardan günümüze kadar var olduğunu bildiğimiz bir kavramdır. Kimi zaman uyguladığımız kimi zaman ise mağduru olduğumuz bu kavram dün olduğu gibi bugün ve gelecekte de dolaylı veya dolaysız bir şekilde insanoğlunu etkilemeye devam edecektir. Saldırganlığın hiçbir şekilde kabul edilemez olduğu gerçeği önümüzde dururken bireyin veya bir grup insanın amaçları doğrultusunda araç olarak saldırganlık göstermesi ne kadar kabul edilebilir?

Kamusal alanda kamusal bir araca veya eşyaya yapılan saldırganlık dışarıdan bakıldığında hiçbir bireyi doğrudan etkilemediği için masum gözükebilir. Ancak bu tarz bir saldırganlığın sonucu bir bireyden çok toplumun genelini hedef almaktadır. Peki saldırganlığın kabul edilebilir bir sınırı var mıdır? Nereye kadar veya ne kadar katlanılabilir? Bu tarz sorular günümüzde az da olsa tartışılır durumda olup gerek psikolojik gerekse toplumsal açıdan ele alınarak cevaplar aramaktadır.

Çoğu zaman bir ideoloji, protest tavrı veya eleştiri amaçlı üretilen sanat eserlerinin günümüzde Vandalizm'in en çok mağdur edip zarar verdiği nesnelere dönüşmesi ilgi çekici durmaktadır. Geçmişten günümüze kadar birçok amaçla sanat eserlerine saldırgan bir tavır gösterildiği bilinmektedir. Saldırganlığın temelinde yatan nedenlere bakıldığında bireysel nedenlerden ziyade toplumsal sorunlara dikkat çekilmek istendiği görülmektedir. Dünya her geçen gün yeni sorunlarla karşılaşmaktadır. Bu sorunları görmezden gelmeyi

Geliş Tarihi/Received: 13.07.2023

Kabul Tarihi /Accepted: 12.02.2024

Yayın Tarihi/Publication Date: 26.03.2024

Sorumlu Yazar/Corresponding Author:

Ahmet İLKAK

E-mail: ahmetilkak@gmail.com

Cite this article as: İlkak, A., & Küpeli, A.E. (2024). Vandalism as artistic action: climate activists. *Art and Interpretation*, 43(1), 34-42.

Content of this journal is licensed under a Creative Commons Attribution-NonCommercial 4.0 International

tercih edenler kadar gündemde tutmayı isteyenlerin de var olduğu bir gerçektir. Son zamanlarda özellikle çevre sorunları ile alakalı farkındalık yaratmak isteyen grupların mevcudiyeti ve grupların sınır tanımayan saldırgan eylemleri sanat ve Vandalizm kavramlarını bir kez daha yan yana getirmiştir. Just Stop Oil, Insulate Britain ve Extinction Rebellion gibi gönüllü grupları, iklim değişikliği sorunu başta olmak üzere birçok çevresel sorun için dikkat çekici eylemler planlamakta ve uygulamaktadır. Ancak bu grupların son zamanlarda yapmış oldukları eylemler sanatseverleri ve sanat camiasını tedirgin etmektedir. Anlamlılık ve araçsallık arasına sıkışmış bu eylem türlerinin incelenmesi bu sebeple son derece önemlidir.

Yöntem

Bu araştırmada, nitel araştırma yöntemleri kullanılmış olup verilerin elde edilmesinde literatür taraması tekniği kullanılmıştır. Ayrıca bu çalışma son zamanlarda en çok çevreci eylemi yapan Just Stop Oil, Insulate Britain, Letzte Generation, Ultima Generazione ve Extinction Rebellion aktivist gruplarının eylemleri ile sınırlandırılmıştır.

Vandalizm ve Sanat

Tahripçilik anlamına da gelen Vandallık, Vandal kelime kökünden türeyen bir kelimedir. TDK'na göre Vandal'ın iki anlamı vardır. Bunlardan birincisi miladın başlangıç yıllarında yaşayan ve Roma İmparatorluğu ile yaptığı savaşlarda acımasızlığı ile ün salan bir Doğu Germen halkı, ikincisi ise eski kültür ve sanat anıtlarını yakıp yıkan, bunların değerini bilmeyen kimse veya topluluk olarak belirtilmektedir. Vandalizm ise yine TDK'na göre "Eski kültür ve sanat anıtlarını yakıp yıkmaya düşüncü ve davranış" anlamına gelmektedir. Vandallar, Doğu Germen kavimlerinden biridir. Roma İmparatorluğuna ve merkezi olan Roma'ya yapmış oldukları acımasız saldırılar ile ünlenmişlerdir. Bu acımasız kavimin ismi günümüzde nedensiz ve acımasızca yapılan her türlü saldırgan eylemi ifade etmek için kullanılmaktadır. Genellikle savaş veya siyasi karışıklık zamanlarında hasar ve yıkıma neden olmaya devam eden Vandalizm dünyanın birçok yerinde hâlâ bir sorundur. Duvar yazıları, duvar resimleri, kamu veya özel mülkiyete zarar verme gibi birçok biçim alabilir.

Bazı Vandalizm eylemleri bireysel, bazıları ise kolektif bir yapıya sahiptir. Gerçekleşen eylemin yapısı ne olursa olsun amacı yıkım veya tahrip aracılığı ile dikkat çekmektir. Vandalizm'in gerçekleşmesinin psikolojik ve sosyal nedenleri vardır. Eylemi yapan kişi veya grupların da incelenmesi ve irdelenmesi gereklidir. Eylemi yapan kişilerin genelde genç yaşta bireyler olması dikkat çekicidir. Amerika Birleşik Devletleri'nde Vandalizm eylemleri sonucunda tutuklanan Vandalların yaklaşık yüzde doksanı yirmi beş yaşın altındaki beyaz erkeklerin oluşturduğu bilinmektedir (Levy-Leboyer, 1984, s.18).

Tahrip ve yıkım kendi içinde eğlenceli ve haz verici olabilir. Özellikle sanatçıların eserlerinde yaratıcı ve yıkıcı eylemi fazlasıyla kullandığı bilinmektedir. Üreten sanatçı aynı zamanda yok edendir. Yıkımı ve tahribi sanatsal bir eylem olarak sunmak yeni karşılaştığımız bir eylem değildir. Hatta sanat tarihi incelendiğinde Sitüasyonist Enternasyonneller gibi bazı sanatçı grupları anarşist bir biçimde eylemsel tavır takınmıştır. Sitüasyonist Enternasyonneller göre sanat adeta cüzzamlı bir el gibi dokunduğu her şeye hastalık bulaştırmaktadır. Öncelikle sanat ile ilgili olan her şeyi yok etmek gerekmektedir. Belirledikleri yöntem, seçkin sanat anlayışının ürünü olan tekil sanat eserinin otoritesini yıkabilmek için sanat kurumunun tüketemeyeceği bir üretmeme durumunu planlamaktır (Bilginer, 2018, s. 12).

Bu aşamada örnek gösterilecek sanatçılardan birisi ünlü Fransız heykeltıraş César Baldaccini'dir. Baldaccini, çevrede bulunan otomobiller, atık kola kutuları gibi hazır nesnelere hidrolik pres makinasında presleyerek anıtsal heykeller üretmiştir (Görsel 1).

Görsel 1.

César Baldaccini, compression d'automobile, 1978

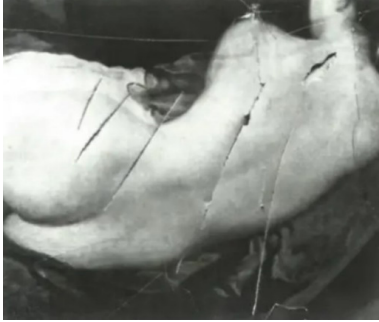
Dünyaca ünlü grafiti sanatçısı Banksy de benzer şekilde üretim yapan başka bir sanatçıdır. Kendisini sanat teröristi, hatta Vandal olarak tanımlayan Banksy'e göre nasıl ki rap şarkıcıları müziklerinde kendilerini "nigger" kelimesi ile özdeşleştiriyorlarsa, grafiti sanatçıları da 'vandal' kelimesini kendileri için kullanmaya başlayacaklardır. Arkasında kendilerini 'eğitilmiş vandal' olarak tanımlayan destekçileri ve takipçileri olduğu bilinmektedir. Kimilerine göre ise Banksy'nin 'eğitilmiş vandal' lakaplı gerilla sanatçılarından oluşan bir örgütü vardır (Özen ve Eken, 2017, s.502). Banksy, kimliğini gizlemeyi başaran önemli bir sanatçıdır. Bazılarına göre bunun nedeni yaptığı Vandalist grafitilerin başına bela olmasını istememesinden kaynaklıdır. Banksy'nin ilk zamanlarında yaptığı eserleri vandallık olarak gören ve tepki gösteren çoğu kimse bugün onun ansızın belirip yeni eserlerini üretmesi için merak içinde beklemektedir.

Baldaccini ve Banksy gibi daha nice sanatçı eserlerini buna benzer şekilde üretmektedir. Eserlerde görülen Vandalizm etkisi anlatımı kuvvetlendirmekte ve daha dikkat çekici olmasını sağlamaktadır. Tahripçiliğin ve saldırganlığın bir sanat eseri içerisinde barındırılmasının yanlış ve kabul edilemez olduğunu savunanlar elbette mevcuttur. Ancak bu mevcudiyet epey az bir kesimi temsil etmektedir. Yasal yaptırımlar, karşıt ideolojik görüşler ve tüm tepkilere rağmen günümüzde hâlâ Vandalca yapılan ve sergilenen çok sayıda eser mevcuttur. Sanatçı için yaratım sancılıyla baş etmek kolay değildir. Sanatçı önce huzursuzluğunu yaşadığı her şey için belli bir oranda bu duruma karşı bir yapı geliştirir. Bu yapı kendi psikolojisiyle ilişkilidir. Bu ilişkide en önemli şey ise sanatçının niyetidir. Çünkü belli bir noktada amaç içsellikten kurtulan şeylerin bir forma dönüşmesidir, dönüşebilmesidir (İba, 2020, s. 222).

Bir ifade biçimi olarak sanat eseri elbette kuvvetli bir unsurdur. Eserler çoğu zaman protest ve aykırı bir biçimde meydana getirilir. Ancak protest tavrın veya mesajın bir sanat eserini tahrip ederek vermek şu günlerde oldukça sık kullanılan bir yöntem haline gelmiştir. Dünyaca ünlü başyapıtların Vandalizmin mağduru olması aslında yeni karşılaşılan bir durum değildir. Özellikle son yüzyılda türlü sebeplerden dolayı farklı ülkelerde sanat eserlerinin vandallara hareketlere maruz kalarak deforme edildiğini bilmekteyiz. Modern çağın ikonaklastik hareketleri diyebileceğimiz bu saldırıların tarihçesine kısa da olsa bakmakta fayda var.

Rusya'da kendisine uygulanan sansür nedeniyle zor günler yaşayan Vereshchagin, kendi ülkesinde neredeyse resimlerini sergileme fırsatı bulamadı. Avusturya'da bulunduğu eserlerini sergileme fırsatı ise Katolik kilisesi tarafından tepki ile karşılandı. "Vereshchagin'den defalarca resimlerini kaldırması istendi, ancak bunu yapmayı reddetti ve yalnızca Avusturya polisi tarafından zorlanırsa boyunca eğeceğini

söyledi. Sanatçının resimleriyle ilgili tartışmalar büyüdükçe sergiye katılım da arttı. 1885 yılında Katolik Kilisesi, Vereshchagin'in günahkar işlerini telafi etmek amacıyla üç günlük bir tövbe ayını ve dini bir geçit töreni düzenlemeyi önerdi. Ancak düzenlenen tören sırasında keşişlerden biri altı tabloya asit sıçratarak The Holy Family ve The Resurrection of Christ isimli eserlere ciddi zarar verdi. 1914'te o dönemde süfajet olarak bilinen kadın hakları savunucularının fanatik üyelerinden biri olan Mary Richardson, ünlü ressam Diego Velazquez'e ait Aynadaki Venüs isimli başyapıtı balta ile saldırarak ciddi zarar verdi (Görsel 2). Eylemi gerçekleştirdikten sonra Richardson modern tarihin en güzel karakteri olan Bayan Pankhurst'ü yok eden hükümete karşı bir protesto olarak mitolojik tarihin en güzel kadını resmini yok etmeye çalıştığını ifade etti (Kamp, 2022).

Görsel 2.

Aynadaki Venüs isimli eserin saldırı sonrası görüntüsü

1956 yılına gelindiğinde resim sanatının ikon tablosu olan Mona Lisa da Vandallardan nasibini aldı. Aynı yıl içerisinde iki farklı saldırı ile karşılaşan tablo ciddi zarar aldı. Bunlardan ilkinde ünlü resme asit atıldı. İkincisinde ise resme atılan bir taş parçası tuval bezine ciddi zarar verdi. Bu saldırılardan sonra güvenlik önlemleri arttırılan "Mona Lisa" tablosu yüksek mukavemete sahip bir cam arkasında sergilenmeye başladı. Ancak bu güvenlik önlemleri Vandalları eylemlerinden vazgeçirmeyi başaramadı. Mona Lisa 1974'te Tokyo Ulusal Müzesinde sergilenirken tekerlekli sandalyeli bir kadın müzenin engelliler için önlem almamasını protesto ettiğini belirterek eseri spreyle boyamak istedi. Neyse ki koruyucu cama zarar vermektense öteye geçemedi. 2009'da Fransa'dan vatandaşlık alamadığı için kızgın olduğunu belirten bir kişi Louvre müzesinden almış olduğu hatıra kupayı tabloya fırlattı.

Görsel 3.

2022'deki pastalı saldırı sonrası Mona Lisa

2022'deki saldırıda ise tekerlekli sandalye kullanan ve kadın kılığında girmiş bir Vandal tabloya pasta atarak bir eylem gerçekleştirdi (Görsel 3). Bu eylemi iklim değişikliğine dikkat çekmek amacıyla yaptığını söyleyen saldırgan güvenlik görevleri tarafından göz altına alındı. Bunca saldırıya rağmen yüzündeki esrarengiz gülümsemeyi kaybetmeyen "Mona Lisa" günümüzde hâlâ en çok ziyaretçisi olan resimlerin başında geliyor.

1972'de Michelangelo'nun ünlü heykeli "Pieta", kendisinin Mesih ol-

duğunu iddia eden Laszlo Toth tarafından en az on beş çekiç darbesi ile ciddi zarara uğratıldı (Görsel 4). Meryem Ana figürünün elini ve kolunu kıran şahıs aynı zamanda Meryem Ana figürünün portresine de ciddi zarar verdi.

Görsel 4.

Pieta'ya saldırı anı ve saldırı sonrası verilen zarar

1974'te bir sanat eserine karşı yapılan en sansasyonel vandalist hareketlerden biri olarak kabul edilen eylem Tony Shafrazi tarafından ünlü ressam Picasso'nun başyapıtlarından olan Guernica'ya karşı yapıldı. Ancak bu eylemde dikkat çekici nokta eserin ünü kadar eylemcinin de ünü olmasıydı. Shafrazi, eser Amerika Birleşik Devletlerinde bulunan Modern Sanat Müzesinde (MoMA) sergilenirken üzerine spreyle boyayla "kill lies all" cümlesini yazdı (Görsel 5). Neyse ki esere kısa sürede müdahale edilerek kalıcı bir hasar olmasının önüne geçildi. Shafrazi polisler tarafından götürülürken kendisinin sanatçı olduğunu ve sadece gerçeği söylemek istediğini belirtti. Shafrazi, eylemi Vietnam'daki My Lai katliamına karıştığı için hüküm giyen Amerikan askeri William Calley'nin dönemin devlet başkanı olan Richard Nixon tarafından affedilmesini protesto etmek için gerçekleştirdiğini söyledi (The Guardian, 2022).

Görsel 5.

Shafrazi tarafından yapılan saldırı sonrası Guernica

Rembrandt'ın ünlü eseri "Gece Nöbeti" tablosu Vandal bir öğretmen tarafından 1975 yılında saldırıya uğradı. Cebine sakladığı bıçakla tuvale 12 kesik atan William de Rijk, ünlü tabloya büyük zarar verdi. Psikolojik sorunu olduğu anlaşılan saldırgan saldırı yapılması için tanrıdan emir aldığını belirtti. Saldırıları bununla son bulmadı. Bu saldırının haricinde tablo iki kez daha ciddi saldırıya uğradı.

1987'de bu kez Londra'da Leonardo da Vinci'nin "Vaftizci Yahya, Bakire ve Çocuk" isimli eseri bir Vandalın hedefi haline geldi. Bir adam müzeye gizlice pompalı tüfekte getirdi ve kapanış saatinden hemen önce sanat eserine ateş etti. Koruyucu cam kapak sayesinde saçma-

lar doğrudan tabloya zarar vermedi ancak cam parçalar tabloyu delip geçerek Meryem Ana'nın cübbesinin çizildiği yerde bir delik açtı (The Guardian, 2022).

Pierre Pinoncelli kendisini bir performans sanatçısı olarak tanımlıyordu. Ancak onun bu denli ünlü olmasını sağlayan eylemleri Marcel Duchamp'ın "Çeşme" isimli eserine yaptıklarıdır. Eserin içine idrarını yapmaktan tutun da eseri çekiçle parçalamaya kadar birden fazla kez aynı esere Vandalca davrandı. Yaptıklarının karşılığı olarak 2006'da yargılandı ve 214.000 euro para cezasına çarptırıldı (BBC, 2006).

Sanat eserlerine sayısız Vandalist eylemin yapıldığı bilinmektedir. Yapılan saldırılar incelendiğinde eserlere psikolojik, ideolojik, kişisel sağlık sorunları ve çevresel sorunlara dikkat çekmek gibi nedenlerle eylemlerin yapıldığı söylenebilir. Ayrıca yapan kişilerin profillerine bakıldığında da kişilerin tamamen eğitimsiz insanlardan oluştuğunu söylemek çok yanlış olacaktır. Zira saydığımız Vandalların arasında sanat taciri, sanatçı ve öğretmen gibi toplum tarafından kabul gören nitelikli insanların bulunması dikkat çekicidir. Bu yüzden de hem eğitimsiz hem de eğitilmiş insanların sanat eserlerini protestolarında araç olarak kullanmasının nedeni ve manası merak edilen bir konudur. Geçmişte olduğu gibi özellikle son günlerde de yine sanat eserlerinin Vandalca eylemlerin merkezinde olduğu ve çeşitli konulara dikkat çekilmesi amacıyla yapılan eylemlerin doğrudan etkisi altında kaldığı bilinmektedir. Özellikle çevreci sivil toplum örgütlerinin ve gönüllü topluluklarının, çevre sorunlarına dikkat çekmek amacıyla sanat eserlerine uyguladıkları Vandalist eylemler toplumun dikkatini çekmesine rağmen eylemlere karşı ciddi tepkilerin de var olduğu görülmektedir. Bu nedenle son günlerde özellikle iklim değişikliği ve bunun gibi çevresel konulara dikkat çekmeye çalışan grupların eylemlerini incelemek ve irdelemek faydalı olacaktır.

İklim Aktivistleri ve Vandalizm

İklim değişikliği, fosil yakıtlar, küresel ısınma, su kaynaklarının kirlenmesi ve kontrolsüz kullanımı, yenilenebilir enerji kaynakları ile çölleşme gibi birçok konu günümüzde çevreci grupların ve çevreci aktivistlerin dikkat çekmek istedikleri konular arasındadır. Dünyamızın her geçen gün daha fazla çevresel sorunla karşılaşması ve çözüm bulmak adına yapılanların yetersiz kalması iklim aktivistlerini zamana karşı yarışta geriye düşürmektedir. Bu dezavantajın farkında olan iklim aktivistleri, hızlı aksiyon alınması ve alınan kararların bir an önce uygulanması adına her geçen gün daha fazla çaba sarf etmektedir. Yerel, ulusal ve global olarak birçok girişimde bulunan ve zamana yenik düşmek istemeyen iklim aktivistleri, daha çok dikkat ve daha çok destekçi çekmek adına eylemlerini arttırmıştır. Ayrıca sansasyonel, orantısız ve toplumun nezdinde kabul edilme kaygısı olmaksızın eylemlerinin şiddetini ve sayısını da arttırmaya başlamışlardır. Just Stop Oil, Insulate Britain, Letzte Generation, Ultima Generazione ve Extinction Rebellion gibi gruplar günümüzde en dikkat çekici iklim aktivist gruplarıdır. İklim aktivistlerini bu aşamaya getiren sürecin kısa bir tarihine bakmak faydalı olacaktır.

Mevcut tartışmayı tam olarak anlamak için, küresel gündemde çevresel konuların önemindeki artışa ve bu bağlamda iklim değişikliğinin gelişimine bakmak gerekir. Konunun ilk gündeme geldiği yer Birleşmiş Milletler'dir. 1949'dan günümüze kadar çok sayıda bilimsel toplantı ve eylem planı hazırlayan Birleşmiş Milletler yaptıkları ve yapamadıkları ile hâlâ tartışma konusu. Aralık 1997'de imzalanan Kyoto Protokolü iklim değişikliği ile alakalı en önemli uzlaşmadır. Bu çevreci protokole dahil olan ülkeler 2008-2012 yılları arasındaki karbondioksit ve sera gazı emisyonlarını 1990 seviyelerinin yaklaşık yüzde beş altına çekmeyi amaçlamaktadır. Protokol 160 ülke tarafından kabul görse de sonrasında bazı devletler anlaşmadan çekilmiştir.

1960'lı yıllarda ortaya atılan sera etkisi ve küresel ısınma kavramları günümüzde iklim değişikliğinin vitrin sorunları haline gelmiştir. Devletlerin ve kurumların umursamaz tavrı ve davranışlarının sivilleri tahrik etmesi ile birlikte Avrupa merkezli bir iklim aktivist hareketi başlamıştır. Çok sayıda grup ve şahıs çevre sorunlarına dikkat çekmek için harekete geçmiş ses getiren eylemler yapmıştır. Ancak bazı gruplar ve şahıslar yaptıkları eylem ve söylemler ile bir adım öne çıkmıştır. Şahıs olarak Greta Thunberg son zamanların en çok bilinen iklim aktivistidir. Ağustos 2018'de iklim değişikliği ile savaşılmaya hemen başlanması gerektiği konusunda protestolara başlayan İsveçli bir eylemci. "İklim için okul grevi" ile medyanın dikkatini çekmeye başlayan Thunberg, o zamandan beri iklim aktivistliği yapmaktadır (Vikipedi, 2022). Birleşmiş Milletler ve Avrupa Komisyonu tarafından kabul görmüş ve konuşma yapmasına izin verilmiş olan Thunberg, günümüzde eylemlerine devam etmektedir.

Yine günümüzde çeşitli grupların iklim aktivist eylemleri yaptıkları, dikkat çekmek için çok değişik ve sansasyonel yollara başvurdukları görülmektedir. Özellikle son zamanlarda dünyaca ünlü sanat eserlerine saldıran Just Stop Oil, diğer aktivist gruplardan daha fazla dikkat çekmeyi başarmıştır. Ancak Just Stop Oil'in tek başına hareket ettiğini söylemek yanlış olur. Gruba diğer aktivist gruplar olan Extinction Rebellion, Almanya'dan Letzte Generation ve İtalya'dan Ultima Generazione de eylemleri ile destek olmaktadır. Tüm bu aktivist grupların fosil yakıt kullanımının dünyaya verdiği zarara dikkat çekmesi en önemsedikleri konu olarak bilinmektedir. Yaptıkları eylemlerle insanların desteğini, ilgisini hatta nefretini kazanan bu iklim aktivistlerini tanımak ve yöntemlerini incelemek faydalı olacaktır.

Just Stop Oil, Extinction Rebellion, Letzte Generation ve Ultima Generazione gibi aktivist grupların ana amacı, odak noktasında fosil yakıt kullanımının verdiği zarar olan çevreci sorunlara karşı kendi aralarında oluşan kolektif bilinci, eylemleri ile izleyicilere ve dünya insanına aktararak global bir uyanışa sebep olmak istemeleridir. Aktivist eylem ne kadar dikkat çekerse ulaşılan insan kitlesi o kadar fazla olur düşüncesiyle vandalist eylemleri benimseyen bu gruplar sanat eserlerine zarar verme kaygısından uzak bir şekilde eylemlerine devam etmektedir. Grup isimlerinin Türkçe karşılıklarını incelediğimizde Just Stop Oil'in "Sadece Petrolü Durdurun", Extinction Rebellion'un "Yokoluş İsyanı", Almanca olan Letzte Generation ve İtalyanca Ultima Generazione'nin ise aynı Türkçe anlama karşılık gelen "Son Nesil" anlamını taşıdığını görmekteyiz.

Görsel 6.
İklim aktivist gruplarının logo ve amblemleri

Kronolojik olarak incelendiğinde özellikle 2022 yılı içerisinde eylemlerin nicel olarak sıklığının, nitel olarak ise vandallığın arttığını söylemek mümkündür. En çok dikkat çeken ve dünya çapında gündem olmayı başaran iklim aktivisti eylemlerini incelemeye başladığımızda ilk olarak 30 Haziran ve 5 Temmuz 2022 tarihleri arasında İngiltere'de art arda gerçekleşen eylemlerden söz etmek gerekir. Just Stop Oil'in

başlattığı kampanyalar dahilinde aralarında John Constable'ın "Saman Arabası" ve Van Gogh'un "Çiçek Açan Şeftali Ağaçları" tablolarının da olduğu toplamda dört esere saldırıda bulunuldu. Just Stop Oil'e bağlı ve aralarında daha önce kendisini 2022 Mart ayında Everton-Newcastle Premier Lig karşılaşması sırasında bir kale direğine bağlayan Louis Mc Kenchic'in de bulunduğu iki aktivist, ellerini Van Gogh'un eserinin çerçevesine yapıştırarak eylemde bulunmuş ve eserin çerçevesine zarar vermiştir (Görsel 7). Mc Kenchie, eylem sırasında yaptığı konuşmada bu eylemi aslında yapmak istemediklerini ancak kendisinin ve jenerasyonunun bu tür bir eylem yapmaktan başka yolu kalmadığını belirtmiştir.

Görsel 7.

Just Stop Oil tarafından Van Gogh'a ait Çiçek Açan Şeftali Ağaçları eserine yapılan saldırı anı

Aynı dönemde yapılan diğer bir saldırı ise yine aynı grup tarafından John Constable'ın Saman Arabası isimli eserine yapılmıştır. Yine iki saldırgan tarafından yapılan eylemde bu kez Constable'ın eseri günümüz çevresel sorunları ile tablonun yeniden yorumlanmış üç adet basılı poster ile kapatılmış ve ardından iki aktivistin ellerini tabloya yapıştırmasıyla son bulmuştur (Görsel 8). BBC'de yer alan bir habere göre tablonun gördüğü hasarı telafi edebilmek adına sanat galerisi 1081 sterlin harcamıştır.

Görsel 8.

Just Stop Oil tarafından John Constable'ın Saman Arabası isimli eserine yapılan saldırı anı

22 Temmuz 2022 tarihinde ise iklim aktivistleri bu kez İtalya'da bulunan Uffizi Galerisinde sahne aldı. Bir başka iklim aktivist grubu olan Ultima Generazione, iki aktivistin katıldığı bir eylemle ünlü İtalyan ressam Sandro Botticelli'nin Primavera isimli eserine saldırı (Görsel 9). Yapılan saldırıda diğer saldırılardaki gibi ellerini resme yapıştıran ey-

lemciler "Bugün bu kadar güzel bir bahar görmek mümkün mü?" şeklinde bir soru yönelterek eylemlerinin çıkış noktası olan iklim krizine dikkat çekmek istedi. Resmin özel bir cam ile muhafaza edilmesi olası bir zararın önüne geçilmesinde etkin rol oynamıştır. Eylem sırasında kendi grupları olan Ultima Generazione'ye ait bir pankart açan eylemcilerden erkek olanın üzerinde Just Stop Oil tişörtü ile eyleme katılımı iki grup arasındaki organik bir bağın olduğuna yönelik önemli bir kanıttır.

Görsel 9.

Ultima Generazione tarafından Sandro Botticelli'nin Primavera isimli eserine yapılan saldırı anı

Yine aynı grup tarafından İtalya'da 30 Temmuz 2022 tarihinde gerçekleşen eylemde grup içindeki bazı aktivistlerin eylemlerinde sanat eserlerinin zarar görmemesi için restoratörlere hangi yapıştırıcı türünü kullanmaları gerektiğini danıştıkları bilinmektedir. Umberto Boccioni'ye ait ünlü fütürist heykel "Uzayda Eşsiz Süreklilik Biçimleri" saldırının hedefi olmuş ancak iklim aktivistleri heykelin zarar görmemesi için özellikle heykelin kaide bölümüne zarar vermişlerdir. Bu heykeli seçme amaçlarının ise topluma yeni bir yön verme arzusunun bu eser ile daha kolay anlaşılabileceğini düşündükleri içindir (Artnet news, 2022).

Ultima Generazione'nin 18 Ağustos 2022'de yaptığı başka bir eylem, grup üyelerinin saldırı anında sanat eserlerine zarar verme kaygısı içinde olduklarının başka bir göstergesiydi. Gruba bağlı iki aktivist, antik Roma döneminin en ünlü eserlerinden biri olan "Laocoon ve oğulları" isimli heykelle saldırı. Ancak yine heykelin zarar görmemesi için çaba sarfeden aktivistler, ellerini yine heykelin kaidesine yapıştırarak heykelin zarar görmemesinin önüne geçti. Laocoon gibi, bilim adamları ve aktivistler, çevrelerindeki bugünkü eylemlerin gelecekte yaratacağı sonuçlar konusunda uyarmaya çalışmaya tanıklardır. Ancak Laocoon gibi, bilim adamları ve aktivistler de bugünlerde dinlenmiyor şeklinde bir açıklama yaparak eylemlerini sonlandırdılar (Artnet news, 2022). Ultima Generazione iklim aktivist grubunun sanat eserlerine zarar verme konusunda hassas olmaları ve eylem yapılacak eserin rastgele bir biçimde değil de eylemin içeriğine ve verilmek istenen mesajı uygun olarak seçilmesinde hassas olmaları diğer gruplara göre ayırt edici bir özelliktir.

23 Ağustos 2022'de bir diğer iklim aktivist grubu olan Letzte Generation sahneye çıktı. Dresden'deki Old Masters sanat galerisinde bulunan ünlü ressam Raphael'e ait "Sistine Madonnası" isimli esere saldırı. Eserin çerçevesine ellerini yapıştıran eylemciler çerçeveye zarar verdi. Daily Mail'e konuşan bir güvenlik görevlisi eylemin yapılaş amacının daha önce Stockholm'de otoyola ellerini yapıştıran Dresdenli bir aktiviste destek olmak amacıyla yapıldığını belirtti (Artnet news, 2022).

Just Stop Oil, 13 Ekim 2022'de iki iklim aktivisti ile sahne aldı. Bu eylem dünya üzerinde en çok haber olan ve en çok dikkat çeken eylemlerden biri olmayı başardı. Phoebe Plummer ve Anna Holland isimli iklim aktivistleri iddialı ve çok tepki çeken saldırgan bir eylemde bulundu. Londra Ulusal galeride bulunan Van Gogh'a ait "Ayçiçekleri" isimli tabloya domates çorbası fırlattılar (Görsel 10). Eylem esnasında Phoebe Plummer isimli aktivist "Sanat mı yoksa yaşam mı? Hangisi daha değerli? Yiyecekten ve adaletten daha mı değerli? Bir tablonun korunmasıyla mı yoksa gezegenimizin ve insanların korunmasıyla mı daha çok ilgileniyorsunuz?" şeklinde sorular yönelterek eylemin izleyenlerde daha çok etki ve karşılık bulmasını sağlayacak sorular sormuştur.

Görsel 10.

Just Stop Oil tarafından Van Gogh'un Vazo ve On Beş Ayçiçeği isimli eserine yapılan saldırı

Frieze'den Andrew Durbin'e röportaj veren Phoebe Plummer ve Anna Holland, başlangıçta Andy Warhol'a çorba atmanın daha anlamlı olacağını ancak Van Gogh'un eserini daha ikonik buldukları için karar değiştirdiklerini belirtmiştir. Eylemlerinde süfretlerden ilham aldıklarını belirten ikili süfretler kadar şiddet içermeyen fakat onlar kadar etki bırakan eylemler düzenlemek istediklerini belirtmiştir. İklim aktivistleri, Just Stop Oil'in şuan ki hükümetin yeni fosil yakıt lisanslarını onaylamasının kabul edilemez olduğunu ve eylemlerinin bu kararın geri çekileceği güne kadar devam edeceğini belirtmişlerdir.

23 Ekim 2022 tarihinde Letzte Generation yine Almanya'da sahne alarak bu sefer ünlü ressam Monet'in "Saman Yığınları" isimli tablosuna saldırmıştır (Görsel 11). Patates püresi atılarak saldırılan eserin duvarına ellerini yapıştıran iklim aktivistleri "Bir iklim felaketinin içindeyiz ve senin tek korktuğun bir tablonun üzerindeki domates çorbası ya da patates püresi, yiyecek için kavga etmemiz gerekirse, bu tablonun hiçbir değeri olmayacak." şeklinde konuştuğundan sonra polis tarafından tutuklanmıştır.

Görsel 11.

Letzte Generation tarafından Monet'in Saman Yığınları isimli eserine yapılan saldırı

27 Ekim 2022'de sanat tarihinin en gözde eserlerinden birisi olan "İnci Küpeli Kız" da iklim aktivistlerinin saldırısına uğradı (Görsel 12). Just Stop Oil tişörtlü iki iklim aktivistinden kafası tıraşlı olan bu sefer tabloya kafasını yapıştırıcı sürerek yapıştırdı. Diğeri ise arkadaşının bu eylemi gerçekleştirmesinden sonra arkadaşının kafasına domates çorbası döktü. Galeride bulunan diğer ziyaretçilerden gelen tepkilere "Güzel ve paha biçilemez bir şeyin gözlerinizin önünde yok edildiğini gördüğümüzde nasıl hissediyorsunuz?" şeklinde karşılık veren iklim aktivistleri eylem sonrasında polis tarafından tutuklanmıştır. Ayrıca eserin cam korumasının olması eserin zarar almasının önüne geçmiştir (The Guardian, 2022).

Görsel 12.

Just Stop Oil tarafından Vermeer'in İnci Küpeli Kız isimli eserine yapılan saldırı

15 Kasım 2022'de Letzte Generation'a bağlı iki iklim aktivisti Viyana'daki Leopold Müzesinde eylemlerini gerçekleştirdi (Görsel 13). Gustav Klimt'in "Yaşam ve Ölüm" isimli eserine petrol görüntüsünü anımsatan siyah yağlı bir sıvı döktü. Eylemcinin biri elini eserin koruyucu camına yapıştırmayı başardı. Ancak diğer eylemci eylemini sonlandıramadan salonda bulunan güvenlik görevlileri tarafından durdurulmuştur (Tagesschau, 2022).

Görsel 13.

Letzte Generation tarafından Klimt'in "Yaşam ve Ölüm" isimli eserine yapılan saldırı

Diğerlerine göre mekânsal farklılık gösteren bir iklim aktivist eylemi 18 Kasım 2022'de gerçekleştirildi. Fransa'da Pinault müzesinin önünde sergilenen ünlü Amerikan heykeltıraş Charles Ray'e ait "At ve Sürücüsü" isimli eser iki iklim aktivisti tarafından hedefe alındı (Görsel 14). Heykelin üstüne turuncu renkte boya döken iki aktivist heykelin üstünde yer alan jockey de üzerinde 858 günümüz kaldı şeklinde bir yazı yazan tişörtü giydirmişlerdir. Eser kısa süre içerisinde restoratörler tarafından temizlenmiştir.

Görsel 14.

Dernière Rénovation tarafından Charles Ray'ın heykeline yapılan saldırı

İncelediğimiz bu sanat eserine saldırı eylemlerinden çok daha fazlası mevcuttur. Elbette ki daha farklı yöntemlerle yapılan eylemler devardır. Ancak saldırının bir sanat eserine yapılması insanlar kadar yöneticiler ve ilgili kurumlar tarafından da kınanmıştır. Sanat eserlerinin kültürel miras ürünü oldukları göz önünde bulundurulduğunda, eylemlerin insanlığın geleceği için insanların kültürel mirasına yapıyor olması fazlasıyla tezat yaratmaktadır.

Bu eylemlerin sürdürülebilir olmasının önüne geçilmesi için ICOM (Uluslararası Müzeler Konseyi) bir bildiri yayınlayarak eylemlerin durdurulması gerektiğini dile getirmiştir (Görsel 15). ICOM, 11 Kasım 2022'de "Müzeler ve İklim Aktivizmi" başlıklı bir bildiri yayınlayarak, hem müzelerin kendi koleksiyonlarının güvenliğinin sağlanmasındaki endişelerini hem de iklim aktivistlerinin çevresel sorunlar konusundaki endişelerini haklı bulduklarını ve aynı duyguları paylaştıklarını dile getirmiştir (ICOM, 2022).

Görsel 15.

ICOM'un 11 Kasım 2022'de Instagram hesabından yapmış olduğu paylaşım

ICOM'un 11 Kasım'da Instagram hesabında yapmış olduğu paylaşımında, müzelerin iklim değişikliği ile ilgili sorunlarda bir müttefik olarak görülmesinin istendiği belirtilmiştir. Yapılan eylemlerin ardından devlet yetkililerinin de sanat eserlerine yapılan eserler konusunda hassas olunması gerektiği konusuna dikkat çektikleri görülmüştür. Fransa Kültür Bakanı Rima Abdul-Malak, Fransa'da yapılan eylem sonrasında twitter hesabından sanat ve ekolojinin birbirinin karşısı değil bilakis birbirinin paydaşı olabileceğini belirtmiştir. Avusturya'da yapılan bir eylem sonrasında kültür bakanı olan Andrea Mayer, iklim felaketiyle mücadelede sanat ve kültürün müttefik olduğunu belirten bir konuşma yapmıştır (Artnet news, 2022).

Sonuç

Günümüzde birçok aktivist hareketinin çeşitli sorunlara tepki göstermek için eylemlerde bulunduğu bilinmektedir. Bu hareketlerin özellikle son zamanlarda iklim değişikliği sorunu üzerinde yoğunlaştığı görülmektedir. İklim değişikliği sorununa dikkat çeken oldukça fazla iklim aktivist grubu bulunmaktadır. Ancak bu gruplardan bazıları yaptıkları eylemlerle daha fazla ön plana çıkmıştır. Just Stop Oil aktivist grubu, İngiltere merkezli bir iklim değişikliği ve fosil yakıtla mücadele grubu olarak kendini tanımlamaktadır. İlgili oldukları sorunlara dikkat çekmek amacı ile yapmış oldukları ve en çok ses getiren eylemleri ise dünya sanat tarihinin en önemli şaheserlerine karşı yapmış oldukları vandalist saldırılardır.

Vandalca yapılan bu eylemler insanların iklim sorunları konusunda dikkatini çektiği kadar öfkelerini ve tepkilerini de harekete geçirmektedir. Yapılan saldırıları incelediğimizde bazı iklim aktivistlerinin eylemleri esnasında sanat eserlerine zarar vermemek için bilgi sahibi uzmanlara danıştığı ve sanat eserine eylem esnasında zarar gelmesi için kaygılandıkları da görülmektedir. Ancak yine de bu sanat eserlerinin uzun yıllar önce üretildiği düşünüldüğünde eserlerin zarar görmeye oldukça müsait olduğu bilinmektedir. Buna rağmen eserin dünya sanatındaki yerini ve gücünü amaç olarak değil araç olarak kullanan aktivist grupların, esere zarar vermemeyi değil mesajlarının yeterince ses getirip getirmediği ile ilgilenmeleri eleştirilebilir. Kaldı ki mağdur edilen eserleri üreten sanatçıların da benzer konularda tepkili ve protest tavır takındıkları düşünüldüğünde eserlerin aktivist eylem olarak çok da uygun olmadığı söylenebilir.

Bazı sanat çevrelerince yapılan saldırıların müze güvenlikleri tarafından hızlı bir şekilde durdurulamaması da ayrıca eleştirilmiştir. Bunun sebebi ise spekülasyon bir iddiaya sebep olmuştur. Bu iddiaya göre günümüz sanat camiasına hakim olan çağdaş sanat anlayışı karşısında değer ve ilgi kaybeden özellikle Rönesans, Barok ve Modern sanat akımlarına bağlı saldırıya uğrayan bu eserlerin eski itibarlarına kavuşmaları için bu eserlere saldırılara kısmen de olsa izin verildiği iddia edilmektedir. Çok spekülasyon bir görüş olsa da bahsedilen dönem eserlerinin günümüz çağdaş sanat eserleri yanında değer ve ilgi kaybettikleri de aşikardır.

Yapılan vandalist saldırının sebebi ve gerekçesi ne olursa olsun, mağdur olan eserlerin dünya mirasına ait olduğu göz önünde bulundurulduğunda yapılan eylemin çok büyük bir sorumsuzluk örneği içerdiğini söylemek doğru olacaktır. Zira ICOM'un da iklim aktivistlerinin saldırgan eylemleri üzerine yaptığı yazılı açıklamada belirttiği gibi iklim değişikliği ve diğer çevre sorunlarına karşı kendilerinin de aynı görüşü savunduğunu dolayısıyla aynı tarafta olduklarını belirtmesinden sonra sanat eserlerine yapılan saldırılarda gözle görülür bir düşüş meydana gelmiştir.

Günümüzde şiddetin nereden geldiğini ve her türlüşünü reddettiğimiz bir ortamda iklim aktivistlerinin yapmış oldukları bu saldırıların da kabul edilemez olduğu gerçektir. Süreklilik göstermemesi gereken ve sanat eserlerine karşı yapılan bu vandalist eylemlerin kısa süre içerisinde tamamen sonlandırılması önem arz etmektedir.

Hakem Değerlendirmesi: Dış bağımsız.

Yazar Katkıları: Fikir-A. İ, A. E. K.; Tasarım- A.İ, A.E.K.; Denetleme-A. E. K.; Kaynaklar-A. İ.;Materyaller- A.İ, A.E.K.; Veri Toplanması ve/veya İşlenmesi A.İ, A.E.K.; Analiz ve/ veya Yorum- A.İ, A.E.K.; Literatür Taraması- A.İ, A.E.K.; Yazıyı Yazan- A.İ, A.E.K.; Eleştirel İnceleme- A.İ, A.E.K.

Çıkar Çatışması: Yazarlar çıkar çatışması bildirmemişlerdir.

Finansal Destek: Yazarlar bu çalışma için finansal destek almadıklarını beyan etmişlerdir.

Peer-review: Externally peer-reviewed.

Author Contributions: Concept - A.İ., A.E.K.; Design - A.İ., A.E.K.; Supervision - A.E.K.; Resources - A.İ.; Materials - A.İ., A.E.K.; Data Collection and/or Processing - A.İ., A.E.K.; Analysis and/or Interpretation - A.İ., A.E.K.; Literature Search - A.İ., A.E.K.; Writing Manuscript - A.İ., A.E.K.; Critical Review - A.İ., A.E.K.

Declaration of Interests: The authors declare that they have no competing interest.

Funding: The authors declared that this study has received no financial support.

Kaynakça

- Bilginer, O. (2018). Sanat Eseri 'Üretmeye' Son Vermek: Son Avangard Si-tüasyonist Enternasyonel. *Sanat Dergisi*, (32), 6-16.
- İba, Ş. M. (2020). Sanatsal Yaratım Sürecinin Sanatçı Psikolojisine Etkile-ri. *Sanat Dergisi*, (36), 217-226. doi:http://doi.org/10.47571/ataunigs-fd.654391
- Levy Leboyer C. (1984). *Vandalism, behaviour and motivations*. Amsterdam: Elsevier Science Publishers B. V.
- Özen, B. & Eken, G. (2017). Sokak Sanatının Gizli Sanatçısı, Banksy. *Art-Sanat Dergisi*, (8), 499-519. Retrieved from https://dergipark.org.tr/tr/pub/iuarts/issue/47866/604488

Görsel Kaynakça

- Art Damaged. (2012). *Vandalised Guernica*. [Fotoğraf]. Retrieved from https://www.artdamagedbook.com/blog/pablo-picasso-guernica-spray-paint
- Artlyst. (2022). *Vandalised Girl With Pearl Earring*. [Fotoğraf]. Retrieved from https://artlyst.com/news/girl-with-pearl-earring-vandalised-peter-schjeldahl-new-yorker-art-critic-dies-the-art-of-sanction-busting-british-businessman-arrested/
- Baldaccini C. (1978). *Compression D'Automobile*. [Heykel]. Retrieved from https://www.mutualart.com/Artwork/COMPRESSION-D-AUTOMOBILE/86DE1B62554436FO
- Bir B. (2022). *Vandalised Charles Ray's Horse and Rider*. [Fotoğraf]. Retrieved from https://www.aa.com.tr/en/europe/climate-activists-dump-paint-over-charles-ray-sculpture-in-paris/2742414
- Djiniş E. (2022). *Vandalised Peach Trees in Blossom*. [Fotoğraf]. Retrieved from https://www.smithsonianmag.com/smart-news/climate-protesters-glue-themselves-to-van-gogh-painting-in-london-museum-180980356/
- Extinction Rebellion Logo. (2023). [Grafik]. Retrieved from https://www.extinctionsymbol.info/
- Gonews. (2022). *Vandalised Primavera*. [Fotoğraf]. Retrieved from https://www.gonews.it/2022/07/22/protesta-pacifica-incollano-vetro-primavera-botticelli/
- International Council Of Museums [icomofficial]. (2022, November 11). "We wish for museums to be seen as allies in facing the common threat of climate change." [Fotoğraf]. Instagram. https://www.instagram.com/p/Ck0hnEclYJS/?img_index=1
- Just Stop Oil Logo. (2023). [Grafik]. Retrieved from https://juststopoil.org/graphics/
- Just Stop Oil. (2022). *Vandalised Hay Wain*. [Fotoğraf]. Retrieved from https://juststopoil.org/2022/07/04/young-supporters-of-just-stop-oil-glue-themselves-to-a-constable-at-the-national-gallery/

Just Stop Oil. (2022). *Vandalised Van Gogh's Sunflowers*. [Fotoğraf]. Retrieved from https://juststopoil.org/2022/10/14/just-stop-oil-supporters-throw-soup-over-van-goghs-sunflowers-to-demand-no-new-oil-and-gas/

Kühn T. (2022). *Vandalised Monet's Haystacks*. [Fotoğraf]. Retrieved from https://taz.de/Letzte-Generation-bewirft-Monet-Bild/!5886956/

Letzte Generation Logo. (2023). [Grafik]. Retrieved from https://letztegeneration.org/

Palumbo J. (2022). *Vandalised Mona Lisa*. [Fotoğraf]. Retrieved from https://edition.cnn.com/style/article/mona-lisa-louvre-cake-attack/index.html

Pullella P. (2022). *Damaged Pieta*. [Fotoğraf]. Retrieved from https://www.reuters.com/article/us-vatican-pieta-idUSBRE94KOKU20130521

Rheinische Post. (2022). *Vandalised Klimt's Death and Life*. [Fotoğraf]. Retrieved from https://rp-online.de/politik/deutschland/letzte-generation-wollen-aktion-ausweiten_aid-80128919

Velazquez D. (1647). *Roqueby Venus*. [Resim]. Retrieved from https://discover.hubpages.com/art/The-Vandalism-of-Art-in-the-Name-of-Justice

İnternet Kaynakça

- Benzine V. (2022, October 31). Here Is Every Artwork Attacked by Climate Activists This Year, From the 'Mona Lisa' to 'Girl With a Pearl Earring'. *Artnet*. https://news.artnet.com/art-world/here-is-every-artwork-attacked-by-climate-activists-this-year-from-the-mona-lisa-to-girl-with-a-pearl-earring-2200804
- Edwards R. (2022, October 22). Art attack: can vandalism be justified to save the planet? *The Guardian*. https://www.theguardian.com/environment/2022/oct/21/art-attack-can-vandalism-be-justified-to-save-the-planet
- Frost R. (2022, July 9). Just Stop Oil: Climate activists explain why they are gluing themselves to art. *Euronews*. https://www.euronews.com/green/2022/07/09/just-stop-oil-climate-activists-explain-why-they-are-gluing-themselves-to-art
- Greta Thunberg. (04.07.2023) In Wikipedia. https://tr.wikipedia.org/wiki/Greta_Thunberg
- Gupta M. S. (2022, October 17). World's most famous artworks that have been targeted by vandals. *Lifestyle Asia*. https://www.lifestyleasia.com/kl/culture/the-arts/artworks-that-were-vandalised/
- ICOM. (2022, November 11). Statement: Museums and Climate Activism. https://icom.museum/en/news/icom-statement-climate-activism/
- Jackson P. (2007, June) From Stockholm to Kyoto: A Brief History of Climate Change https://www.un.org/en/kyonicle/article/stockholm-kyoto-brief-history-climate-change (Erişim Tarihi: 04.07.2023)
- Kemp S. (2022, February 19). From Rembrandt to Marcel Duchamp: A short history of art vandalism. *Far Out*. https://faroutmagazine.co.uk/a-history-of-art-vandalism/
- Kestin O., Lock H. & Gralki P. (2020, June 5) 12 Important Moments in the History of Climate Action: In Photos. *Global Citizen* https://www.globalcitizen.org/en/content/important-moments-climate-history-in-photos/
- Meyer R. (2022, October 22). The Climate Art Vandals Are Embarrassing. *The Atlantic*. https://www.theatlantic.com/science/archive/2022/10/vermeer-glue-soup-climate-protest-outrage/671904/
- Soos O. (2022, November 15). Aktivist schleudert Öl auf Klimt-Werk. *Tagesschau*. https://www.tagesschau.de/ausland/europa/klimaaktivisten-wien-klimt-letzte-generation-101.html
- Türk Dil Kurumu. *Vandal*. Güncel Türkçe Sözlük. Retrieved July 6, 2023, from https://sozluk.gov.tr/

Structured Abstract

Aggression is a concept that we know has existed from prehistoric times to the present day. This concept, which we sometimes apply and sometimes fall victim to, continues to directly or indirectly affect human beings today and in the future, as it did yesterday. Vandalism, which means destruction, is one of the most important problems of our day. However, showing your protest attitude or giving message by destroying a work of art has become a frequently used method these days. It is not a new situation for world-famous masterpieces to become victims of vandalism.

When examined chronologically, it is known that the history of vandalist attacks on works of art is quite long. It is very important to investigate and identify the source of these actions. Many vandalistic actions have been carried out to draw attention to both personal and social problems. Vandalist actions, which were planned individually in the past, apart from groups such as suffragettes, are now planned deliberately and purposefully, especially by climate activists.

The fact that our world encounters more and more environmental problems every day and that the efforts made to find solutions are insufficient puts climate activists behind in the race against time. Aware of this disadvantage, climate activists are making more and more efforts to take rapid action and implement the decisions which were taken as soon as possible. Climate activists, who have made many attempts locally, nationally and globally and do not want to waste time, have increased their actions to attract more attention and more supporters. They have also begun to increase the severity and number of their actions without concern for being sensational, disproportionate and accepted by society. Groups such as Just Stop Oil, Insulate Britain, Letzte Generation, Ultima Generazione and Extinction Rebellion are the most prominent climate activist groups today. The main purpose of these groups is to start a global awakening by conveying the collective awareness among themselves to the environmental problems, which focus on the damage caused by the use of fossil fuels, to the audience and the people of the world through their actions.

In these actions, which are mostly Europe-centered and manifest themselves especially in the European continent, actions are generally carried out in the form of splashing liquid on masterpieces in the important collections of famous museums. It has been understood that climate activists chose the paintings they chose to carry out their actions not by chance but completely consciously. In this way, climate activists aimed to further strengthen the meaning of the message they wanted to explain and emphasize. It can also be said that they were relatively successful in these goals.

These acts of vandalism not only attract people's attention to climate problems, but also activate their anger and reactions. When we examine the attacks, it is seen that some climate activists consult knowledgeable experts in order not to damage works of art during their actions and are also concerned about not damaging the artwork during the action. However, considering that these works of art were produced many years ago, it is known that the works are very susceptible to damage. Despite this, activist groups that use the work's place and power in world art as a tool rather than as a goal can be criticized for not trying to harm the work of art, but rather to see if their messages reach their target sufficiently.

The failure of museum security to stop the attacks carried out by some art circles quickly was also criticized. The reason for this has resulted in a speculative claim. According to this claim, it is claimed that the attacks on these works, which have lost value and interest in the face of the contemporary art understanding that dominates today's art community, and were attacked especially due to the Renaissance, Baroque and Modern art movements, were allowed, at least partially, to regain their former reputation. Regardless of the reason and justification for the vandalist attack, it would be correct to say that the action taken is a very bad example of irresponsibility, considering that the victimized works belong to the world heritage. As International Council of Museums (ICOM) stated in its written statement on the aggressive actions of climate activists, there has been a visible decrease in attacks on works of art after they stated that they also defend the same view against climate change and other environmental problems and are therefore on the same side.

It is a fact that today, in an environment where we reject all forms of violence and where it comes from, these attacks by climate activists are unacceptable. It is important that these acts of vandalism against works of art, which should not be continuous, are stopped completely in a short time.